

TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER REFORMU ÇERÇEVESİNDE SOSYAL BELEDİYECİLİK YAKLAŞIMI

Düriye TOPRAK

Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü Doğu Kampüsü / ISPARTA
E-posta: dtoprak@iibf.sdu.edu.tr

Ceyda ŞATAF

Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü Doğu Kampüsü / ISPARTA
E-posta: ceydasataf@yahoo.com

Özet

Kamu yönetiminin temel fonksiyonu, toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Yerel yönetim birimlerinin başında yer alan belediyeler de toplumun yerel nitelikteki ortak ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlarlar. Özellikle belediyeler, günümüzde geleneksel yerel hizmetleri sunmanın yanında o yörede yaşayan vatandaşların sosyal sorunlarıyla da ilgilenmektedirler. Ülkemizde 2004 sonrası yerel yönetimler alanında yapılan reformlarla sosyal belediyecilik konusunda önemli düzenlemeler getirilmiştir. Böylelikle, yerel yönetimler sosyal sorunların çözümünde bir aracı olarak görülmüş ve sorumlulukları arttırılmıştır.

Bu çalışmanın amacı; yerel yönetim reformu ile hayata geçirilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun sosyal belediyecilik alanındaki yaklaşımının araştırılması ve belediyelerin sosyal hizmet ve yardım alanındaki faaliyetlerinin incelenerek değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Belediyecilik, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, Sosyal Yardım ve Hizmetler

JEL Kodu: H72, H75, H53.

SOCIAL MUNICIPALITY APPROACH IN TURKEY IN THE FRAMEWORK OF LOCAL GOVERNMENT REFORM

Abstract

The basic function of public administration is to meet the needs of the community partners. Municipalities located at the head of local government units; aim to meet the needs of the community local nature of the society. Especially municipalities today, offering traditional local services as well as are interested social issues of citizens living in that region. In the area of local government with reforms in our country in 2004 after were important regulations introduced about social municipality. Thus, local governments were seen as a tool in resolving social problems and have been improved responsibilities. The purpose of this study; be implemented with local government reform Metropolitan Municipality Law No. 5216 and Municipal Act 5393 of

approaches in the field of social municipality to research and municipal activities in the field of social services and assistance are examined and evaluated.

Key Words: *Social Municipality, Metropolitan Municipality Law No. 5216, Municipal Act 5393, Social Assistance and Services*

JEL Classification: H72, H75, H53.

1. GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılda, küreselleşme ve bilişim devriminin oluşturduğu bu dönüşüm sürecinde artık ulusların rekabetinden çok kentlerin rekabeti önem kazanmış, böylece yerel yönetimler daha önce hiç olmadığı kadar öncelikli bir konum kazanmışlardır. Artık yerel yönetimlerin -özellikle de seçilerek iş başına gelmiş olmaları yönüyle- merkezi yönetimin vesayet denetiminde olmaları ve taşıdıkları kamu tüzel kişilikleri nedeniyle yönetsel yönleri olan belediyelerin görev, yetki ve vatandaşa karşı sorumluluklarının yeniden tanımlanması zorunluluğu doğmuştur. Belediyelerden yol, su, kanalizasyon, park, temizlik gibi klasik kentsel altyapı ve teknik hizmetler dışında sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel bir dizi yeni alanda yükümlük ve sorumluluklar üstlenmesi beklenmektedir. Artık 21. yüzyılın çağdaş belediyeçilik anlayışında “yerel sürdürülebilir kalkınma”, “sosyal belediyeçilik”, “kentlilik bilincinin oluşturulması” gibi kavram, söylem ve politikalar bulunmaktadır.

Ülkemizde artan kentsel nüfus ve beraberinde ortaya çıkan işsizlik, yoksulluk vb. sosyal sorunlar yerel yönetimlerin sosyal politika alanında önemini arttırmıştır. Merkezi yönetimin sosyal yardım ve sosyal hizmet alanındaki yetersizliği de yerel yönetimleri bu alanda aktif olmaya zorlamaktadır. Ayrıca son yıllarda yapılan yasal düzenlemeler sosyal yardım uygulamasını belediyelerin görevlerinden biri haline getirmiş böylelikle sosyal belediyeçilik anlayışı gelişme göstermeye başlamıştır.

Bu çalışmada; sosyal belediyeçilikle ilgili genel bir bilgi verildikten sonra, yerel yönetim reformu ile hayata geçirilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun sosyal belediyeçilik alanındaki yaklaşımının araştırılması ve belediyelerin sosyal hizmet ve yardım alanındaki faaliyetlerinin incelenerek değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

2. SOSYAL BELEDİYEÇİLİK

Türkiye’de 1950’li yıllarda başlayan nüfus artışı ve göçler, kent nüfusunu arttırarak belediye önceliklerinin sosyal politikalardan ziyade temel kentsel altyapı ve hizmetlerinin karşılanmasına doğru yönelmiştir. Kaynak sorunu bugün de devam etmekte ve birçok belediye, kentsel hizmetleri dahi yeterince yerine getirememektedir. 1950’li yıllardan itibaren 1580 Sayılı Yasa ile belediyelere verilmiş olan birçok sosyal ve kültürel içerikli görev, bu görevlerin merkezi idare veya başka kurumlara verilmesinden değil; kaynak yetersizliği nedeniyle belediyelerin ilgisizliğinden dolayı zamanla bu kurumların görev alanları dışında kalmıştır. Kuşkusuz bu dönemde birçok belediye, bu kurumların eğitim, konut, sağlık, sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanlarındaki yetkinliklerini ortaya koyan başarılı projelere de imzalar atmışlardır. 1990’lı yılların başından itibaren geçmiş döneme göre nispeten gelirleri artan bazı belediyeler, bir yandan eğitim ve kültür düzeyi değişen ve kentsel ve sosyal hizmet talebi büyüyen ve çeşitlenen nüfusun, diğer yandan ülkenin birbiri ardına yaşadığı krizlerden dolayı göçle gelen veya giderek yoksullaşan kentli kitlelerin ihtiyacını

karşılmak için sosyal yardım ve sosyal hizmet merkezli sosyal politika önlemlerine daha fazla pay ayırmaya başlamışlardır. Geçmiş dönemden fakir, kimsesiz, özürlü ve yaşlı kimselere aşevlerinde sıcak yemek, yiyecek, giyecek verilmesi biçiminde devralınan sosyal yardımlar, 1990'lı yıllardan sonra hem tür, nitelik ve kapsam olarak artmış ve hem de ayrı ayrı belediye kurumları tarafından sağlanır hale gelmiştir. Özürülüler merkezleri, huzurevi, kadın ve çocuk sığınma ev ve merkezleri, hastane, poliklinik ve sağlık merkezlerinin kurulması ve kapsamlı meslek ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesi birçok Büyükşehir belediyesinin temel hizmetleri arasına girmiştir. Bazı Büyükşehir belediyeleri tarafından sağlanan bu hizmetler, giderek yaygınlaşmaktadır (Ersöz, 2006:148-149).

2.1. Belediyelerin Sosyal Politikalarına İlişkin Yasal Çerçeve

Sosyal Politika; “bir ülkede çeşitli toplumsal sorunlara ilişkin olarak uygulanan politika ve önlemler bütünü” şeklinde tanımlanabilmektedir (Aydın, 2006: 5). Birçok sosyal politika tanımındaki ortak unsurlar şunlardır: Bu politikaların refah düzeyini yükseltici politikalar olması, ekonomik amaçlarının yanı sıra ekonomi dışı amaçlar içermesi, toplumdaki yoksullara ve avantajsız gruplara doğru gelirin yeniden dağılımını hedeflemesidir. Önemli bir husus da, sosyal politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında devletin birincil görevli olarak nitelendirilmesidir (Ersöz, 2006: 119). Sosyal politika uygulayan devletlere de, “Sosyal Devlet” ve “Sosyal Refah Devleti” gibi adlar verilmektedir (Ersöz, 2003: 6).

Türkiye’de yapılan tüm anayasalarda sosyal devlet uygulamalarına ilişkin hükümler yer almıştır. 1924 Anayasası’nda eğitim ve öğretimin ücretsiz olması hükme bağlanmış, 1926’da kabul edilen Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu’nda iş güvenliğine ilişkin hükümler yer almıştır. 1961 Anayasası’nda, sosyal devlet kavramı ilk defa ilke olarak kullanılmış ve devletin hak ve ödevleri başlığı altında, devletin ödevleri olarak sosyal devlet uygulamaları sıralanmıştır (Kantarci, 2003: 76; Bulut, 2003: 177-179).

1982 Anayasası’nın başlangıç bölümünde ise, her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu belirtilmektedir. Anayasamızın 5. maddesinde, devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır (Gözler, 2003: 18). 1982 Anayasası’na genel manada baktığımızda birçok maddede bireylere medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisinin tanıdığı görülmektedir. Bu durum devletin asli görevleri arasında gösterilmektedir. Anayasamızda devletin bu görevleri;

- Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.
- Herkes yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

- Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.
- Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbir alır. Bu amaçla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur gibi ifadelerle anlatılmaktadır.

Görüldüğü gibi 1982 Anayasası bireylerin sosyal ihtiyacını karşılama ödevini devlete yüklemektedir.

2.1.1. Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Gelişimi

Sosyal politika alanında yapılan birçok çalışmada sınırlı da olsa yerel yönetimlerin refah devleti fonksiyonlarının yerine getirilmesindeki rolüne değinilmiş ve bu kurumların mahalli düzeydeki hizmetlerin sunulmasında merkezi yönetimlere göre daha etkin olduğu hususunda bir uzlaşma sağlanmıştır. Gerçekten, özellikle gelişmiş ülkelerde yerel yönetimlerin sosyal politika ve sosyal refah hizmetlerinin yerine getirilmesindeki payı, özellikle, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra artmıştır. 1945–1975 döneminde refah devletleri gibi, birçok ülkede, yerel yönetimler de “altın çağ” diye nitelendirilen bir dönemi yaşamışlardır. Bu dönemde yerel yönetimler, merkezi idareler tarafından ulusal ölçekte planlanan sosyal programların uygulanmasında temel bir araç haline gelmişlerdir. Çünkü refah programları başlangıçta ulusal nitelikli olmalarına rağmen, programların uygulanması ve mahalli düzeyde yorumlanması yerel yönetimlerin düzenlenmelerine bağlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde ise yerel yönetimler, yasal ve idari düzenlemeler ve mali imkânlarla bağlı olarak zaman zaman değişmekle birlikte, sosyal politika alanında çok çeşitli görevler yerine getirmişlerdir. Belediyelerin ülkemizde sosyal politika alanındaki fonksiyonlarının neler olacağı belirsizliğini hala korumakla beraber yerel yönetimlerde sosyal politika oluşturmakla ilgili eğilimler gittikçe artmaktadır (Ersöz, 2006: 134-135).

Belediyelerin görece siyasi ve ekonomik bağımsızlık kazanması sosyal belediyeciliğin tırmanmasının temel sebepleri arasındadır. Türkiye'deki sosyo-ekonomik dönüşüm, yoğun göç dalgaları ve ekonomik krizler, toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizliklerin artmasına ve daha da dayanılmaz bir hal almasına neden olmuştur. Merkezi yönetimin de liberalleşme dalgası içinde temel görevlerinde yetersiz kalmasıyla, boşluk belediyeler tarafından doldurulmaya çalışılmıştır. Belediyeler gerek halka hizmet etmek için gerekse yoksul kesimden daha çok oy almak için alt yapı yatırımlarına oranla belediye bütçesine yük getirmeyen sosyal transferlere ağırlık vermişlerdir. Bu da daha çok sosyal yardım ve sosyal hizmet gibi belediyelere çok yük getirmeyen alanlarda gerçekleşmiştir. Belediyeler yapılan sosyal politika uygulamalarını kendi temel sorumlulukları olarak görmemekte ve merkezi yönetimin bu alanda karşılaştıkları sorunları çözmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar (Aysan, 2006: 13).

Gerek belediyelerin kısıtlı kaynakları gerekse merkezi yönetimin temel sosyal politika aktörü olarak algılanması belediyelerin uzun vadeli makro projelerden ziyade kısa vadeli dönemsel çözümler bulmasına neden olmuştur. Ayrıca belediyelerin yoksul kesime yaptığı yardımlar ve

zaman zaman yaptığı popülist uygulamaların sonucunda seçimleri kazanması daha kolay olmuştur. Belediyelerin sosyal politika alanları içinde eğitim, sağlık ve sosyal güvenlikle ziyade daha az masraflı ve daha kolay bir alan olan sosyal yardımlara ağırlık vermeleri bunun en güzel örneğidir. Ancak, sadece yoksullara yardımla sosyal belediyeçiliği sınırlamak oldukça hatalı olur. Sosyal yardımların yanı sıra sportif ve kültürel faaliyetler de sosyal transferin başka bir kalemini oluşturmaktadır. Sosyal transferin çeşitleri, belediye başkanının görüşüne ve belediyenin ekonomik gelişmişliğine göre değişmektedir. Mesela, İzmir Büyükşehir Belediyesi, daha çok gençler ve çocuklar için kültürel faaliyetlerde bulunurken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bunlara ek ve daha yoğun olarak yoksulluk yardımları ve sosyal hizmetlere ağırlık vermiştir.

Başka önemli husus ise, belediyelerin tam olarak sınırları çizilmemiş ve kurumsallaşmamış sosyal yardımların bazı sorunları da beraberinde getirmesidir. Kimlerin yoksul olduğu ve ne tür yardımın hangi süreklilikle verileceğinin belli olmaması, sosyal yardımın kurallı, şeffaf ve sistematik olmaması yerel yönetimlerin sosyal politikalarındaki en önemli açmazlarından biridir (Buğra ve Keyder, 2006: 23).

2.2. Sosyal Devlet ilkesi ve Sosyal Belediyeçilik

Sosyal Devlet” esas itibarıyla Almanya kökenli bir Avrupa terimidir. Anglo-Amerikan dünyasında ise, daha ziyade devletin bir amacı olarak “sosyal adalet”ten söz edilmekte ve devletle ilgili olarak “refah devleti” (welfare state) terimi tercih edilmektedir. Türkiye’de ise “Sosyal Devlet” kavramı bu ikisini birleştiren bir anlamı çağrıştırmaktadır. Buna göre sosyal devlet hem sosyal adaleti gerçekleştirmeyi amaçlayan, hem de refahı yaygınlaştırmaya çalışan devlet anlamına gelmektedir (Pekküçüksen, 2004: 459).

Sosyal Belediyeçilik ise, yerel yönetimlere sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen bir modeldir. Bu çerçevede; kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo - kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılmasını öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet konusunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir (Akdoğan, 2002: 15). Sosyal belediyeçilik sadece alt yapı hizmetleri yüklemenin ötesinde, yerel yönetimleri sosyal sorunların çözümünde de birebir sorumlu tutmaktadır (www.sosyalpolitikalar.com, 2009). Sosyal belediyeçilik, belediyelerin sosyal fonksiyonlarını artıran ve sosyal yaşam içinde aktif bir hale gelmesini sağlayan bir anlayıştır. Bu sosyal fonksiyonlar gelişmiş ülkelerde gönüllü ve özel sektöre, tarihi geleneğimizde ise vakıflara bırakılmıştır. Böylece, sorunların kaynaklandığı noktadan çözülmesine ve halkın katılımı gerçekleştiği için birlik ve dayanışma ruhunun pekişmesine sebep olmasına dayanmaktadır. Türkiye gibi sivil toplum kuruluşlarının çok fazla gelişmediği, devletin sosyo-ekonomik fonksiyonlarının azaldığı ülkelerde yerel yönetimlerin bu misyonu üstlenmeleri kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir (www.sosyalhizmetuzmani.org, 2009).

2.3. Sosyal Belediyeçiliğin İşlevleri ve Hizmetleri

Sosyal belediyeçilik Anayasamızda yer alan sosyal devlet kavramının yereldeki tamamlayıcısıdır. Her ne kadar yerelde sosyal belediyeçilik uzun yıllar algılanamamış olsa da son dönemlerde

özellikle Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde önemini artırmıştır. Sosyal belediyeciliğin işlevleri dört ana başlık halinde ele alınabilir (Akdoğan, 1999: 35):

- **Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon:** Sosyalleşme, toplumun bir parçası haline gelme; kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların ve genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecidir. Bireylerin devletin sosyalleştirme ağının dışında kalmaları birçok soruna sebep olabilmektedir. Belediyeler bu çerçevede bir nevi sosyal eğitim işlevi sunmaktadırlar. Yerel yönetimler, toplumsal düzenin devamının sağlanmasına yönelik olarak bireye toplumsal beklentilere uygun davranış, kural ve değerler yüklemeye manasında sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görebileceklerdir. Kıraathane toplantıları, halk meclisleri, esnaf gezileri, afişler ve mahalle kütüphaneleri aracılığıyla belediyeler halka daha yoğun olarak mesaj verebilmektedirler.
- **Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme:** Toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir.
- **Yardım etme, gözetme:** Yerel yönetimler, beldelerindeki fakir ve muhtaç vatandaşların bilgilerine kolaylıkla sahip olabilmekte, onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yaşam sınırında olanlara gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilmektedir.
- **Yatırım:** Yerel yönetimler, halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı bir takım hizmetlere yönelebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bunlardan sadece bazılarıdır.

Sosyal Belediyecilik kapsamında yapılabilecek hizmetler çok genel olarak şöyle özetlenebilir (www.erolkaya.org, 2009):

- Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak, öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, yaşlılara huzurevleri tesis etmek,
- Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, öntanı merkezleri hizmete sokmak,
- Hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak, kültür, sanat ve spor tesisleri açmak,
- Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak,
- Fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak, özürülüler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,

- Beceri ve meslek edindirme kursları açmak, park-bahçeler ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak,
- Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek, iş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve ekipman desteği sağlamak,
- Tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak, gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak, toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek, gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmaktır.

3. BELEDİYE KANUNLARINA GÖRE BELEDİYELERİN SOSYAL GÖREVLERİ

3.1. 5393 Sayılı Belediye Kanununda Sosyal Belediyecilik

3.1.1. 5393 Sayılı Kanuna Göre Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardımlara İlişkin Görevleri

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyelere sosyal hizmetler alanında önemli görev ve sorumluluklar verilmiştir. Kanunun 14. maddesi belediyeleri mahalli düzeydeki sosyal politika ve sosyal refah hizmetlerinin yerine getirilmesinde ve sınırları içindeki vatandaşların refahının artırılmasında etkin kuruluşlar haline getirmiştir. Öyle ki, belediyelerin sosyal hizmet ve yardım, gençlik ve spor, işsizliğin önlenmesi amacıyla meslek ve beceri kazandırma, kültür ve sanat, konut ihtiyacının karşılanması gibi hizmetleri yapacakları ya da yapacakları düzenlenmiştir.

Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin kadın ve çocuklar için koruma evleri açacakları da aynı maddede düzenlenerek, belediyelere önemli bir sosyal hizmet görev ve sorumluluğu yüklenmiştir. Burada belli bir nüfus kriteri getirilmek suretiyle, bu görevin belli ölçeğin üzerindeki belediyelere verilmesi uygun bir yaklaşım olmuştur. Belirli büyüklüğün altındaki belediyelerin bu tür hizmetler için yeterli kaynakları bulunmadığı, kaynakları olsa bile bu tür sosyal hizmetlerin gerektirdiği nitelikli personele sahip olmadıkları bilinen bir gerçektir.

Yine aynı maddede, belediyelerin isteğe bağlı olarak okul öncesi eğitim kurumları ile sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilecekleri ve işletebilecekleri, gıda bankacılığı yapabilecekleri, gerektiğinde öğrencilere gerekli desteği sağlayabilecekleri düzenlenmiştir. Maddede düzenlenen önemli esaslardan birisi de, belediyelerin sunacakları hizmetlerde özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumlarına uygun yöntemler kullanmalarına ilişkindir. Getirilen bu düzenleme doğrultusunda, belediyeler sunacakları her tür hizmetlerde özürlü, yaşlı, muhtaç ve yoksulların durumlarına uygun yöntemler kullanacaklardır (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 245).

Kanunun aşağıda belirtilen diğer bazı maddelerinde de sosyal hizmet ve yardımlara ilişkin düzenlemeler mevcuttur. Kanunun 13. maddesinde, belediyelerin hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine ilişkin çalışmalar yapacakları, herkesin ikamet ettiği beldenin hemşerisi olduğu, belediye yardımlarından yararlanma hakkı bulunduğu ve yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmasının zorunlu olduğu hususları düzenlenmiştir.

Kanunun 15. maddesinde, izinsiz satış yapması nedeniyle faaliyetten men edilen seyyar satıcılar tarafından cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malların belediyeler tarafından yoksullara dağıtılacağı hususu düzenlenmiştir.

Kanunun belediye başkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 38. maddesinde yapılan düzenleme ile belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürllürlere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürllürlere merkezi oluşturmak belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır.

Kanunun belediyenin giderlerini düzenleyen 60. maddesinde, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürllürlere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar da belediye giderleri arasında sayılarak, belediyelerin bu tür hizmetler için kaynak ayırmaları gerektiği hususu belirtilmiştir.

Kanunun kent konseylerini düzenleyen 76. maddesinde, kent konseyinin kent yaşamında sosyal yardımlaşma ve dayanışma ilkesini hayata geçirmeye çalışacağı belirtilmiştir.

Kanunun belediye hizmetlerine gönüllü katılımı düzenleyen 77. maddesinde ise, belediyenin sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve yardım hizmetleriyle, yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllürlere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında, belde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulayacakları vurgulanmıştır.

Görüldüğü gibi, Kanun belediyelere önemli sosyal hizmet görevleri vermiş ve bu hizmetlerin sunumu ile ilgili esasları düzenlemiştir (Fidan, 2006: 91-92).

5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyeleri belde sakinlerinin yerel ve ortak tüm ihtiyaçlarının muhatabı olarak görmekte ve buna göre yetkilendirmektedir. Kanuna göre, belediyeler belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikli her türlü ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunabileceklerdir. 5393 sayılı Kanun'un pek çok maddesinde, sosyal belediyeçiliğe kanuni altyapı oluşturabilecek hükümler bulunmaktadır. Örneğin, 38. maddeye göre, belediye başkanının görevleri arasında, belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak ve dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizlere yardımda bulunmak da sayılmıştır. Hemşehri hukukunu düzenleyen 13. maddeye göre, belediye sınırlarında yaşayan o beldenin hemşerileri, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleriyle ilgili bilgilenme ve belediye yardımlarından yararlanma hakkına sahiptir. Üstelik bu yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Yine, belediyelerin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 14. maddenin (a) bendinde "...kültür ve sanat, sosyal hizmetler ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma vb gibi hizmetleri yapar ve yaptırır" denmesi, çocuklar ve kadınlara yönelik bir takım hizmetlerin belediyelerce sunulabileceğini göstermektedir. Ayrıca, Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler çocuklar ve kadınlar için korunma ve sığınma evleri açabileceklerdir (Ateş, 2009: 92).

3.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda Sosyal Belediyeçilik

Özellikle 1990'lerden itibaren Türkiye'de Büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyeçilik uygulamalarını yoğunlaştırdıkları görülmektedir. Bu dönemde Büyükşehir belediyeleri önce sosyo-kültürel alanda uygulamalara başlamışlar, daha sonra özürllülerden başlayarak çeşitli gruplara yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları başlatmışlardır. 2000'lerden itibaren

ise belediyelerin yetkilerinin arttırılması 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile bu belediyelere sosyal yardım ve sosyal hizmet alanında faaliyette bulunmaları için oldukça geniş yetkiler tanımıştır. Özellikle 1990'lardan itibaren başlayan ve sosyal belediyecilik kapsamında yapılan sosyal yardım-sosyal hizmet uygulamalarının 2000'li yıllarda gelişme gösterdiği görülmektedir (Güloğlu ve Es, 2008: 262).

2004'de kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 3. maddesinin (a) bendine göre, "Büyükşehir belediyesi, ... idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir." denilmektedir.

Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin (v) bendine göre " ..... yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işletmek..." hükmü yer almaktadır. Böylece, ev hanımları, okumamış gençler, işsizler, engelliler vb. insanlar, bu tür etkinliklere katılıp bir meslek veya beceri kazanabilecek; bir yandan gelir elde ederken, diğer taraftan kurslar sayesinde yeni bir sosyal çevreye katılıp sosyalleşebilecektir.

Büyükşehir Belediyesi Kanununun 18. maddesinin (m) bendine göre, " Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürllülerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürllü merkezleri oluşturmak" denilerek, belediye başkanına toplumun diğer kesimleri için faaliyette bulunma konusunda yetki verilmektedir. Böylece Büyükşehir Belediyesi başkanı, "bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği" kullanabilecektir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, özürllülere yönelik önemli düzenlemeler getirmiştir. Kanun özürllülere yönelik hizmet verecek "özürllü hizmet birimleri" kurulmasını Büyükşehir Belediyelerine görev olarak vermektedir. Bu birimler, "özürllülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri" vereceklerdir.

Büyükşehir Belediyesinin giderlerini düzenleyen 24. maddenin (j) bendinde ise, " Dar gelirlili, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürllülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" için ayrılacak ödenekler düzenlenmektedir (AK Parti Siyaset Akademisi, 2008: 189).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda, yerel tabanda yapılması gereken sosyal politikaların belediyeler tarafından geliştirilerek uygulanmasının öngörüldüğü belirtilmektedir. Yani yasa bireylerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal sorunlarının çözülmesi görevlerini belediyelere yüklemektedir. Bu görevleri ise coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmaktan, sosyal donatılar oluşturmaya; parklar ve hayvanat bahçeleri yapmaktan, eğlence yerleri işletmeye kadar birçok madde ile düzenlemektedir. Belediyeler; sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri kurmak; yetişkinler, yaşlılar, engelliler, gençler, kadınlar ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek ve geliştirmekle görevlendirilmiştir.

4. SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

Belediyeler, kendi sınırları içerisinde yaşayan birey, aile ve toplulukların üç ayrı kaynaktan gelen sorunlarıyla yakından ilgilenmek durumundadır. Bunlar; temelde toplumsal sistemin işleyişinden ve yapısından kaynaklanan ve özellikle büyük şehirlerde acil müdahaleyi gerektirecek boyutlara

ulaşan yoksulluk, işsizlik, dilencilik, suçluluk ve benzeri sorunlar; belediyelerin kendi hizmet alanları içinde meydana gelen afetlerden dolayı zarar gören birey ve ailelerin karşılaştıkları sorunlar ve insanın doğasından gelen ve çevresel koşulların da etkisiyle somutlaşan çocuk, yaşlı ve engellilerin karşılaştıkları sorunlardır. Günümüzde belediyelerin “sosyal belediyecilik” olarak adlandırdıkları uygulamalar, işte bu üç kaynaktan gelen sorunların çözümüne ilişkin çabalara ait olup, temelde sosyal hizmetler ve sosyal yardımlardan oluşmaktadır.

Sosyal yardımlar denilince, aşgari düzeyde dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme imkânı olmayan bireylere, muhtaçlık durumlarıyla orantılı olarak yapılan ve onları kendilerine yeterli duruma getirmek amacıyla taşıyan ayni ve nakdi yardımlar anlaşılır (Aydın, 2006: 8). **Sosyal hizmetler ise**, ülkenin imkânları ölçüsünde, toplumdaki yoksul ve engelli gibi dezavantajlı kesimlerin üyelerine, insan onuruna yaraşır, çevreleri ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için sağlanan, ayni veya nakdi yardımlardır. Sosyal hizmetlerin amacı, toplumun dezavantajlı kesimlerine insanlık onuruna yakışan bir sosyal ortam hazırlamaktır. Bu yardımlar, duruma göre, geçici veya sürekli olabilir, hibe veya ucuz kredi şeklinde de uygulanabilir. Sosyal yardımların temel amacı, yoksul kişilerin korunması yoluyla toplumsal huzurun sağlanması ve muhtemel sosyal sorunların önlenmesidir. Belediyelerce sunulan başlıca sosyal hizmetler, yararlanan gruplara göre şöyle özetlenebilir (Ateş, 2009: 93):

- **Çocuklara yönelik olarak;** eğitime katkıda bulunulması, yeterli beslenmeye yönelik katkı sağlanması, sokak çocuklarının rehabilitasyonu için çalışmalar yapılması, kreş hizmetleri, koruyucu sağlık hizmetleri ve çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- **Gençlere yönelik olarak;** kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesi, meslek edindirme yardımı, eğitim yardımı, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- **Yaşlılara yönelik olarak;** kurum bakımı, sağlık yardımı, teknik malzeme sağlanması ve ihtiyaca yönelik mekansal düzenlemeler, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik ayni ve nakdi yardımlar, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- **Özürlülere yönelik olarak;** fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde tedavi ve bakım hizmetleri, günlük yaşamı kolaylaştırmaya yönelik mekansal düzenlemeler, teknik malzeme yardımı, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik ayni ve nakdi yardımlar, meslek ve iş edindirme kursları, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler,
- **Yetişkinlere ve muhtaç ailelere yönelik olarak;** ayni ve nakdi yardımlar, fakir ve çok çocuklu aileleri desteklemeye yönelik yardımlar, aile eğitim merkezleri yapımı gibi hizmetler

4.1. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri

Türkiye’de sosyal belediyecilik alanında deneyimli belediyeler olsa da, uygulamaların yaygınlığı anlamında henüz arzu edilen noktaya ulaşamamıştır. Diğer taraftan, mevcut uygulama örnekleri incelendiğinde ülkemizdeki sosyal belediyecilik uygulamalarında genellikle benzer sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu sorunlar arasında, belediye yöneticilerinin sosyal belediyecilik olgusuna negatif yaklaşımları ve sosyal politikalar konusunda sosyal sorumluluk bilincinin yeterince yerleşmemesi sayılabilir (Demir, 2006: 145). Belediye yöneticilerinde sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi, sosyal belediyecilikte gönüllülüğü artırması açısından önemlidir (Ateş, 2009: 94).

Belediyelerin sosyal faaliyetlerinin, zaman zaman farklı birimler tarafından ve birbiriyle koordinasyon içinde olmadan yürütülmesi söz konusudur. Sosyal belediyeciliğin standardının olmaması ve her belediyenin kendi hizmet standartlarını kendilerinin veya kıyaslama yoluyla belirlemesi önemli bir sorundur. Ayrıca, sosyal politika ve sosyal yardım uygulamalarında temel teşkil edecek verilerin yetersiz olduğu görülmektedir (Demir, 2006: 145). Sosyal belediyecilik uygulamaları, bilimsel veriler kullanılarak yapılmalıdır. Bu çerçevede kullanılacak önemli bir araç, sosyal doku çalışmalarıdır (Ateş, 2009: 94). Sosyal belediyecilikte asıl amaç sosyal dokunun iyileştirilmesidir. Bu bağlamda; sosyal yapıyı oluşturan sosyal dokunun unsurları, yapının kendi bütünselliği içinde tek tek ele alınmalı ve gerekli iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır (Şen, 2007: 41-42). Fiziki ve sosyal yatırımların yapılmasında yol gösterici olacak bu çalışma sayesinde şehirdeki nüfusun gelir, yaş, sağlık ve kültür bilgileri toparlanmış olacaktır (Ateş, 2009: 94).

Çıkarılan kanunlarla yeniden yapılandırılan yerel yönetimlerde temel amaç çeşitlenerek artan yerel ihtiyaçların etkin, zamanında ve yerinde giderilmesi esasına dayandırılrsa da, sonuçta merkezi otorite ile yerel otorite arasında giderek çoğalan bir yetki ve görev karmaşasının önüne geçilememiştir (Caner ve Açıkalın, 2008: 271). Merkezi yönetimin de sosyal hizmetlere büyük önem vermesi nedeniyle sosyal hizmet ve yardımların sunumunda çok başlılık ve kaynak israfı söz konusu olabilmektedir (Demir, 2006: 145). Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakıfları başta olmak üzere, merkezi yönetimin bu alanda faaliyet gösteren kurumlarının belediyeler ile ortak hareket etmesi, sosyal hizmet ve yardımlarda çok başlılık ve kaynak israfını azaltacaktır (Ateş, 2009: 94).

Ayrıca, yapılan düzenlemelerle bütün belediyelere aynı ölçüde görevler yüklenmektedir. Üstelik bu görevler yüklenirken belediyelerin hizmetleri yürütme kapasiteleri dikkate alınmamakta ve bu konuda merkezi yönetim herhangi bir bütçe, ödenek, teknik eleman ve malzeme desteğinden söz etmemektedir (Caner ve Açıkalın, 2008: 278).

Belediyelerin kaynak yetersizliği de sosyal belediyecilik uygulamaları açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle, borçlu ve merkezi yönetimden aktarılan kaynaklara bağımlı olan belediyeler ile, kendi cari harcamalarını bile finanse etmekte zorlanan küçük belediyelerin sosyal belediyecilik için gerekli kaynakları bütçelerine koymaları çok zor olmaktadır. (Demir, 2006: 145). Başarılı bir sosyal belediyeciliğin ön şartı, belediyelerin sosyal hizmet ve yardımlar için yeterince kaynak ayırabilmeleridir. Her ne kadar yeni belediye kanunları belediyelere önemli yetkiler vermekte ise de, bu yetkilerin kullanımı için yeterli kaynak sağlanamadığından dolayı

hizmet sunumu zorlaşmaktadır. Bu çerçevede, belediyelere ek kaynak sağlama yöntemleri üzerinde çalışılması gerekmektedir (Ateş, 2009: 94).

Yeni belediye kanunlarının verdiği çok geniş yetki ve imkânlarla rağmen, kültürel, iktisadi ve idari nedenlerle belediye yönetimine doğrudan veya halk katılımı ile vatandaş denetiminin pratikte oldukça yetersiz seviyelerde kaldığı görülmektedir (Demir, 2006: 145). Belediyelerin en önemli meşruiyet kaynakları durumunda olan yerel iradenin harekete geçirilmesi için, yerel demokratik katılım araçlarının daha işlevsel olarak devreye sokulması gerekmektedir. Yerel katılımın artması, sosyal belediyeçiliğin toplum tarafından daha fazla denetlenmesine imkan verecek yapının oluşturulmasını da getirecektir. Bu durum aynı zamanda sosyal belediyeçilik uygulamaları yoluyla belirli kesimlere çıkar sağlanması gibi olayların da azalmasını sağlayacaktır (Ateş, 2009: 94).

Belediyelerin, sosyal nitelikli hizmetlerini sivil toplumla birlikte planlama ve uygulamaları faydalı olacaktır. Belediyelerin sivil toplum örgütleriyle ortak hareket etmeleri, hem toplumsal bir sinerji oluşturarak hizmetlerin verimliliğini hem de bu hizmetlerden gerçek ihtiyaç sahiplerinin yararlandırılması imkanını artıracaktır. Etkili bir sosyal belediyeçilik uygulaması, her belediyede profesyonelce çalışan bir birimin oluşturulması ve bu birimin de faaliyetlerini üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve diğer kamu kurumlarıyla işbirliği içerisinde yürütmesine bağlıdır (Ateş, 2009: 94).

Belediyelerde yeteri kadar sosyal politika ve sosyal hizmetler alanında uzman personelin bulunmaması da sosyal belediyeçilik uygulamaları açısından önemli bir sorundur (Demir, 2006: 145). Bu açıdan, belediyelerde yeteri kadar sosyal hizmet ve sosyal politika uzmanları istihdamının sağlanması, hizmet sunumunda kolaylık bakımından önemlidir (Ateş, 2009: 94).

5. SONUÇ

Küreselleşme, ademi merkezileşme ve sosyo-ekonomik dönüşümlerle birlikte sosyal belediyeçilik, günümüzün en belirgin belediyeçilik eğilimlerinden birisi haline gelmiştir. Belediyeler geleneksel yerel hizmetlerine ek olarak, yerel topluluğun bireysel ve grup olarak ihtiyaçlarını çözüme konusunda katkı yapmayı da belediyeçilik vizyonlarının temel bir unsuru haline getirmektedirler. Bu durum, ilk anda belediyelerin görev alanlarını haksız yere genişlettiklerini ve kaynakları gereksiz yere harcadıklarını akla getirmekteyse de; aslında belediyelerin sosyal hizmetler alanında sorumluluklar üstlenmelerinin, varlık nedenlerinin ve demokratik yapılarının bir gereği olduğu unutulmamalıdır. Ancak, bunun yanında sosyal belediyeçilik uygulamalarında karşılaşılabilecek temel sorunların çözüme kavuşturulması da önemli bir konu olarak varlığını korumaktadır.

Günümüzde sosyal belediyeçilik ve sosyal politikaların yerelleşmesi ile beraber özellikle sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında belediyelerin fonksiyonlarının arttığı görülmektedir. Ülkemizde 2004 sonrası yerel yönetimler alanında yapılan reformlarla bu konulara ilişkin önemli düzenlemeler getirilmiştir. Yeni çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, belediyelere sosyal belediyeçilik uygulamaları açısından oldukça geniş yetki ve görevler vermektedir. Bu düzenlemeler sayesinde sosyal belediyeçilik konusunda kanuni altyapının yeterli hale geldiği söylenebilir. Ancak bu görev ve yetkilerin gereği gibi kullanılabilmesi için, belediye yöneticilerinin daha fazla bilinçlenmesi, belediyelerin mali sorunlarının çözülmesi ve yerel halk katılımı gibi önemli adımların atılması gereklidir.

KAYNAKÇA

AK Parti Siyaset Akademisi, Yerel Yönetimler Ders Notları, Ar-Ge Başkanlığı, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2008.

Akdoğan, Yalçın, “*Sosyal Belediyecilik*”, İstanbullu Dergisi, Mart Sayısı, İstanbul 1999, ss.29-35.

Akdoğan, Yalçın, “*Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik*”, Eminönü Bülteni, Şubat Sayısı, İstanbul 2002, ss. 9-15.

Ateş, Hamza, “*Sosyal Belediyecilik*”, Çerçeve Dergisi, Ocak 2009, ss.88-95,
http://www.musiad.org.tr/img/yayinlarraporlar/cerceve_dergisi_49_13.pdf, Erişim Tarihi:
01.06.2009.

Aydın, Murat, Yeni Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Görev ve Deneyimlerinin Değerlendirilmesi: Zeytinburnu Örneği, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Aysan, Mehmet Fatih, Increasing Role of Municipalities in Social Policy in Turkey: The case of İstanbul Metropolitan Municipality in the last decade, Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

Buğra, Ayşe ve Keyder, Çağlar, Sosyal Politika Yazıları, İstanbul: İletişim Yayınları, 2006.

Bulut, Nihat, “*Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu mu?*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 52(2),2003, ss.173-197.

Caner, Cantürk ve Açıkalm, Nihal, “Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Sosyal Devletin Yapısal Dönüşümü:Yerel Yönetimler Reformu”, Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya 23-24 Ekim 2008, ss.269-280.

Demir, İrfan, Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Fonksiyonları: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Ersöz, Halis Yunus, “*5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyeler*”, Sosyal Siyaset Konferansları, İstanbul, 2006, ss. 119-140.

Ersöz, Halis Yunus, “*Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü*”, İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt:53, Sayı: 2, 2003, ss. 1-6.

Fidan, Ali, Sosyal Politikaya Katkısı Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

Gözler, Kemal, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Ekin Yayınları, 2003.

Güloğlu, Tuncay ve ES, Muharrem, “*Yerelleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler*”, Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya 23-24 Ekim 2008, ss.257-267.

<http://www.erolkaya.org/bpi.asp?caid=184&cid=87>, Erişim Tarihi: 14.06.2009.

<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sosyalbelediyeclik.htm>, Erişim Tarihi: 13.06.2009

http://www.sosyalpolitikalar.com/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=32,
Erişim Tarihi: 13.06.2009.

Kantarıcı, Hasan Bülent, “*Sosyal Devlet, Sosyal Güvenlik ve Türkiye’de Zorunlu Askerlik Hizmeti*”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:6, Sayı:10, 2003, ss.75-86.

Pekküçükşen, Şerife, “*Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği*”, Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, 3 Aralık 2004, Çanakkale, ss. 450-459.

Şen, Mustafa, “*Bütüncül Belediyecilik Yaklaşımı –Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik*”, Sosyal Politikalar Dergisi, Sayı:2, Kış 2007, ss. 30-42.

Yıldırım, Uğur, Göktürk, İsmail, “*Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı*”, Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya 23-24 Ekim 2008, ss.237-255.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html>, Erişim Tarihi: 02.06.2009.

5393 Sayılı Belediye Kanunu,
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/Web/Gozlem2.aspx?sayfaNo=68, Erişim Tarihi: 02.06.2009.